

se je raziskovanje napak v sklepanju razcvetelo pri odkrivanju novih in novih vidikov ter konceptualizaciji vprašanja, kaj bi morali šteti za napako v sklepanju in argumentaciji ter zakaj bi morali posamezno vrsto sklepanja sploh šteti za napačno.³ Ta sklepni prispevek monografije obravnava eno samo temeljno vprašanje (tako epistemološko kot tudi metodološko): ko kot filozofi, sociologi, jezikoslovci itd. zaznamo nekaj, kar bi lahko opisali kot napako v sklepanju in argumentaciji, na kateri konceptualni osnovi se odločimo, ali gre za napako ali ne? Mar nismo nekako prisiljeni v »napako v sklepanju« (ali celo k njeni uporabi?) vsakič, ko govorimo o drugih ljudeh, njihovih stališčih ali njihovem delu? Za podrobno predstavitev naših izhodišč bomo uporabili konceptualna stališča iz Austinovih in Hamblinovih del ter primere iz (pre)številnih spletnih virov. Predlagali bomo retorično branje Austina, austinovsko interpretacijo Hamblina in hibridni austinovsko-hamblinovski vidik o napakah v sklepanju in argumentaciji.

J. L. Austin kot retorik

J. L. Austina po navadi štejemo za »očeta« teorije govornih dejanj in »izumitelja« performativnosti. V zelo splošnem smislu oboje drži, toda zgodovinsko in epistemološko gledano sta obe teoriji (performativnosti in govornih dejanj) tesno in prepleteno povezani, hkrati pa med njima zeva tudi globok prepad.

Performativnost je nastala kot posledica Austinovega globokega nezadovoljstva s klasično filozofsko (logično) delitvijo na trditve, ki so lahko (oz. bi morale biti) ali resnične ali neresnične (brez morebitnega vmesnega stopnjevanja), njihov edini namen pa naj bi bil opisovanje izvenjezikovne realnosti (delitev, ki kaže na še eno nasprotovanje med govorjenjem in početjem v jeziku ter z jezikom).

Po drugi strani pa so govorna dejanja nastala zaradi Austinovega nezadovoljstva z lastnim razlikovanjem med performativi in konstativi, ko je na eno stran postavil izjave, s katerimi lahko nekaj storimo (izvršimo) (in niso niti resnične niti neresnične, ampak performativne), na drugo stran pa izjave, s katerimi lahko samo opišemo, kaj »tam zunaj« že obstaja (in so lahko resnične ali neresnične, torej konstativne). Po skrbnem premisleku o tem, kaj bi lahko bila merila performativnosti v prvem delu njegovih predavanj (ki so bila pozneje objavljena v obliki knjige), Austin v drugem delu ugotovi ne le, da performativi nekaj izvršijo (z besedami), temveč da vsaka izjava nekaj izvrši (z besedami). »Nekaj« implicira, da ne gre le za golo

3 Prim. zlasti Woods in Walton, 1989; van Eemeren in Grootendorst, 1992, itd.